

แนวทางของ RSPO สำหรับเกษตรกรรายย่อยอิสระ
ในการจัดการพื้นที่ที่มีคุณค่าสูงต่อการอนุรักษ์
(HCVs) ในสวนปาล์มน้ำมันที่มีการดำเนินการแล้ว
(เกณฑ์กำหนด 5.2)

แนวทางสำหรับผู้จัดการกลุ่ม
เวอร์ชัน 2.4, 9 ธันวาคม 2558

คำนำ

แนวทางสำหรับวิธีปฏิบัติเพื่อป้องกันล่วงหน้า (Precautionary Practices) ในเอกสารนี้ รวบรวมรายละเอียดอย่างง่ายเกี่ยวกับแนวคิดเกี่ยวกับพื้นที่ที่มีคุณค่าสูงต่อการอนุรักษ์ หรือ HCV ที่จำเป็นสำหรับเกษตรกรรายย่อย ข้อมูลเหล่านี้เหมาะสำหรับสวนปาล์มน้ำมันที่มีการดำเนินการแล้ว ตามเกณฑ์กำหนดที่ 5.2 ของ RSPO แต่ไม่สามารถนำมาใช้สำหรับพื้นที่ปลูกใหม่ซึ่งมีรายละเอียดอยู่ในเกณฑ์กำหนดที่ 7.3 ของ RSPO

แนวคิดดังกล่าวเกิดจากการทำงานเพื่อพัฒนาวิธีการสำหรับ HCV สำหรับเกษตรกรรายย่อย โดยความร่วมมือขององค์กรต่างๆ ประกอบด้วย Conservation International (CI), HCV Resource Network (HCVRN) และ SHARP Programme ในเดือนกุมภาพันธ์ 2558 คณะทำงานด้านความหลากหลายทางชีวภาพและ HCV และคณะทำงานด้านเกษตรกรรายย่อยของ RSPO ร่วมอนุมัติกระบวนการทดลองภาคสนามของการผสมผสานแนวคิด HCV กับเทคนิควิธีการของ CI และ HCVRN/CI โดยดำเนินการทดลองร่วมกับภาคีในภาคสนาม ภายใต้การประสานงานของ SHARP และ HCVRN และได้ถูกดำเนินการใน 4 พื้นที่ ในประเทศกาน่า, ฮอนดูรัส, อินโดนีเซีย และ แทนซาเนีย นอกจากนี้ RSPO ยังได้นำวิธีการเกี่ยวกับ HCV ที่พัฒนาขึ้นโดย CI มาทดลองร่วมกับองค์กรภาคีในประเทศไทย, อินโดนีเซีย, มาเลเซีย และกาน่า

คณะทำงานซึ่งประกอบด้วยสมาชิกจากคณะทำงานทั้งสองคณะของ RSPO ได้รับการแต่งตั้งขึ้นในเดือนมีนาคม 2558 เพื่อร่วมติดตามกระบวนการพัฒนาดังกล่าว

ผลจากการทดลองภาคสนามได้ถูกนำมาแลกเปลี่ยนกับคณะทำงานระหว่างการสัมมนาออนไลน์ในช่วงปลายเดือนกรกฎาคม และในระหว่างการประชุมร่วมเพื่อติดตามผลช่วงสัปดาห์แรกของเดือนสิงหาคม ที่กรุงกัวลาลัมเปอร์ นอกจากนี้ยังมีการรวบรวมคำแนะนำเพิ่มเติมจากสมาชิกส่วนใหญ่ในคณะทำงาน

คณะทำงานมีข้อเสนอแนะให้จัดทำขั้นตอนปฏิบัติเกี่ยวกับ HCV สำหรับเกษตรกรรายย่อย เพื่อใช้กับสวนปาล์มที่มีการดำเนินการแล้วที่คล้ายกับแนวทางที่กำหนดไว้สำหรับพื้นที่ปลูกใหม่ และเสนอแนะกระบวนการเร่งด่วนให้จัดทำขั้นตอนปฏิบัติดังกล่าวให้แล้วเสร็จโดยเร็ว จากนั้นขั้นตอนปฏิบัติสำหรับเกษตรกรรายย่อยฉบับสุดท้ายก็ได้ผ่านเข้าที่ประชุมตามเกณฑ์กำหนดที่ 5.2 ของ RSPO ที่บรรจุในเอกสารนี้ที่ได้รับการอนุมัติโดยคณะทำงานด้านความหลากหลายทางชีวภาพและ HCV และคณะทำงานด้านเกษตรกรรายย่อย ในเดือนพฤศจิกายน 2558

เอกสารนี้จะมีผลนับจาก วันที่ 1 มกราคม 2559

แนวทางของ RSPO สำหรับเกษตรกรรายย่อยอิสระ เพื่อการจัดการพื้นที่ที่มีคุณค่า สูงต่อการอนุรักษ์ (HCVs) ในสวนปาล์มน้ำมันที่มีการดำเนินการแล้ว (เกณฑ์กำหนด 5.2) – แนวทางสำหรับผู้จัดการกลุ่ม

เวอร์ชัน 2.4, 9 ธันวาคม 2558

I. ความเป็นมา

ต้นทุนและการบริหารจัดการเป็นอุปสรรคต่อเกษตรกรรายย่อยและเกษตรกรทั่วไป ในการขอรับรองมาตรฐานเป็นรายบุคคล เพื่อตอบสนองต่ออุปสรรคเหล่านี้ RSPO ได้พัฒนาขั้นตอนปฏิบัติที่เฉพาะเจาะจงสำหรับการรับรองมาตรฐานให้กับเกษตรกรรายย่อยที่รวมตัวกันในรูปแบบของสมาคม, สหกรณ์ หรือ กลุ่ม โดยสมาชิกกลุ่มอาจจะประกอบด้วยเกษตรกรรายย่อยอิสระ ที่รวมตัวกันเอง หรือ รวมตัวภายใต้การสนับสนุนจากองค์กรพัฒนาเอกชนหรือบุคคลที่สามอื่นๆ

เพื่อให้ได้รับการรับรอง ผู้ปลูกจะต้องดำเนินการตามหลักการและเกณฑ์กำหนดของ RSPO ทั้งนี้การดำเนินการตามข้อกำหนดที่เกี่ยวกับการรักษาพื้นที่ที่มีคุณค่าสูงต่อการอนุรักษ์ หรือ High Conservation Values (HCVs) เอาไว้ นับเป็นประเด็นที่มีความท้าทาย แนวคิดเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติเพื่อป้องกันล่วงหน้า หรือ Precautionary Practices ที่กล่าวถึงในเอกสารนี้ได้รวบรวมขั้นตอนปฏิบัติอย่างง่ายและครอบคลุม สำหรับการจำแนก, จัดการ และติดตาม HCV ที่อาจได้รับผลกระทบ เพื่อให้เกษตรกรรายย่อยที่ได้รับการรับรองมาตรฐานกลุ่มได้นำไปปฏิบัติให้สอดคล้องกับเกณฑ์กำหนดที่ 5.2 ของ RSPO:

“สถานภาพของชนิดพันธุ์หายาก, ถูกคุกคาม และใกล้สูญพันธุ์ และถิ่นอาศัยที่มีคุณค่าสูงต่อการอนุรักษ์อื่นๆ หากมีอยู่ในพื้นที่สวนปาล์มหรืออาจได้รับผลกระทบจากการจัดการสวนปาล์มหรือโรงงาน จะต้องได้รับการจำแนกและมีการดำเนินการเพื่อให้มั่นใจว่าชนิดพันธุ์และพื้นที่เหล่านี้จะได้รับการดูแลป้องกัน และ/หรือ ฟื้นฟูขึ้น”

ในการดำเนินการนั้นมีสมมุติฐานว่ามีกลุ่มของเกษตรกรรายย่อยจัดตั้งขึ้นแล้ว หรือกำลังเกิดการจัดตั้งกลุ่มตามข้อกำหนดของ RSPO เกี่ยวกับการรับรองมาตรฐานกลุ่มสำหรับผลผลิตปาล์มสด ผู้จัดการกลุ่มซึ่งมีบทบาทหลักในกระบวนการ, จะต้องมีคุณสมบัติดังนี้:

- มีศักยภาพในการดำเนินงานระบบเพื่อการจัดการและการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ
- ทักษะในการประสานงานและการสื่อสารกับสมาชิกกลุ่ม ด้วยวาจาและเอกสาร รวมทั้งสามารถจัดกระบวนการฝึกอบรมที่จำเป็น
- มีศักยภาพในการเยี่ยมเยียนสมาชิกกลุ่มและติดตามการดำเนินงานของสมาชิกให้เป็นไปตามมาตรฐานของ RSPO

เนื่องจากพื้นที่ที่มีคุณค่าสูงต่อการอนุรักษ์ หรือ HCV จะพบกระจายอยู่ตามพื้นที่ต่างๆ ของสมาชิก ทำให้ต้นทุนในการจัดการ (โดยเฉพาะเพื่อหลีกเลี่ยงไม่ให้เกิดการทำลายชนิดพันธุ์และพื้นที่เหล่านี้) อาจจะเป็นต้นทุนที่แตกต่างกันของสมาชิกแต่ละราย ผู้จัดการกลุ่มจะต้องทำงานร่วมกับสมาชิกในการจัดทำข้อตกลงร่วมกันระหว่างสมาชิก เกี่ยวกับวิธีการบริหารจัดการต้นทุนร่วมกัน ที่จะเกิดขึ้นจากการจัดการและติดตามดังกล่าว ทั้งนี้กลุ่มเกษตรกรที่จะนำวิธีปฏิบัติเพื่อป้องกันล่วงหน้าไปดำเนินการ อาจจะต้องรับการสนับสนุนจากกองทุนเพื่อพัฒนาเกษตรกรรายย่อยของ RSPO

แนวทางปฏิบัติเพื่อป้องกันล่วงหน้า ที่บรรจุในเอกสารนี้ เหมาะสำหรับกลุ่มของเกษตรกรรายย่อยอิสระ สำหรับผู้จัดการของกลุ่มเกษตรกรรายย่อยภายใต้โครงการจะสามารถดำเนินการตามเกณฑ์ที่กำหนดที่ 5.2 ได้โดยใช้การประเมิน HCV ขั้นพื้นฐานตามความรับผิดชอบของบริษัท/โรงงาน

II. ภาพรวม

วิธีปฏิบัติเพื่อป้องกันล่วงหน้า ในเอกสารนี้ออกแบบไว้สำหรับเกษตรกรรายย่อยที่อยู่ในสถานการณ์ที่มีความเสี่ยงต่ำ ซึ่งได้แก่ เกษตรกรรายย่อยที่เริ่มดำเนินการสวนปาล์มแล้วทั้งหมดและไม่มีการถางพื้นที่ป่าใหม่เพื่อทำสวนปาล์ม¹ ในสถานการณ์นี้ HCV ที่เคยมีอยู่เดิมน่าจะถูกลบหายไปเรียบร้อยแล้ว จากการเปลี่ยนพื้นที่เดิมมาเป็นสวนปาล์ม ขนาดของการดำเนินการก็มักเป็นขนาดเล็กตามคำจำกัดความ และการดำเนินการตามวิธีปฏิบัติเพื่อป้องกันล่วงหน้าดังกล่าวถึงในเอกสารนี้ รวมทั้งตามข้อกำหนดอื่นๆ ตามมาตรฐาน RSPO จะช่วยป้องกันภัยคุกคามที่จะเกิดกับ HCV ที่ยังคงเหลืออยู่ ดังนั้นวิธีปฏิบัติเพื่อป้องกันล่วงหน้าที่เหมาะสมสำหรับการนำไปใช้โดยไม่ต้องมีการประเมินความเสี่ยงเพิ่มเติม²

คล้ายกับการประเมิน HCV อย่างเป็นทางการ วิธีปฏิบัติเพื่อป้องกันล่วงหน้าเริ่มจากการกำหนดขอบเขตและจำแนกพื้นที่ที่มีแนวโน้มว่าจะพบ HCV ที่ได้รับผลกระทบในปัจจุบัน ความแตกต่างคือแทนที่จะประเมินสิ่งที่ยังคงอยู่หรือหายไปในอนาคตโดยทันที ควรเริ่มจากการพูดคุยกับสมาชิกกลุ่มเกี่ยวกับคุณค่าของพื้นที่ คุณค่าที่ยังสรุปไม่ได้ว่าหายไปหรือไม่ ให้ใช้สมมุติฐานว่ายังคงอยู่ซึ่งควรนำมาพิจารณาในกระบวนการกำหนดวิธีปฏิบัติเพื่อป้องกันล่วงหน้า

กระบวนการประกอบด้วย 3 ขั้นตอน:

- 1. การกำหนดขอบเขต (Scoping)** โดยผู้จัดการกลุ่มจำแนกสภาพภูมิประเทศหรือพื้นที่โดยรวมที่มีพื้นที่ปลูกของสมาชิกในปัจจุบันและสมาชิกที่คาดการณ์ในอนาคต และรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปริมาณผลผลิต, ศักยภาพ, และเครือข่ายในสายการผลิต ของเกษตรกร การกำหนดขอบเขต ยังหมายถึงการจำแนกเบื้องต้นเกี่ยวกับบริการทางนิเวศที่เกี่ยวข้อง, ชนิดพันธุ์ที่มีแนวโน้มว่าเป็นชนิดพันธุ์สำคัญที่พบในพื้นที่, และแนวโน้มของภัยคุกคามต่อคุณค่าเหล่านี้ เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นสำหรับการพูดคุยกับสมาชิกกลุ่ม

¹ พื้นที่ปลูกใหม่ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2548 โดยไม่มีการประเมิน HCV ต้องดำเนินการตามข้อกำหนด RSPO เกี่ยวกับภาวะวิเคราะห์ความเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินและขั้นตอนปฏิบัติการจ่ายชดเชยและการฟื้นฟู

² มากกว่าและนอกเหนือจากที่ต้องดำเนินการตามขั้นตอนปฏิบัติในการรับรองมาตรฐานกลุ่มของ RSPO เพื่อหาความเข้มข้นที่เหมาะสมในการตรวจประเมิน – ดูส่วนที่ 4.2

2. **การสนทนาหรืออภิปราย (Dialogue)** โดยผู้จัดการกลุ่มเชิงุสมาชิกกลุ่มซึ่งเป็นเกษตรกรรายย่อยมาร่วมประชุมเพื่อชี้แจงเกี่ยวกับการจำแนก HCVs ดังกล่าว และพูดคุยแลกเปลี่ยนเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมสำหรับการจัดการและรักษา HCVs ให้คงอยู่. ประเด็นสำคัญของการสนทนาคือแลกเปลี่ยนเกี่ยวกับบริการทางสิ่งแวดล้อมและชนิดพันธุ์ที่อาจเป็นชนิดพันธุ์สำคัญที่พบในพื้นที่ รวมทั้งเพื่อให้สมาชิกกลุ่มช่วยจำแนกเพิ่มเติม และช่วยกันกำหนดแนวทางร่วมที่ต้องถือปฏิบัติเพื่อป้องกันรักษา HCVs ที่พบ
3. **การทวนสอบและติดตาม (Verification & Monitoring)** โดยผู้จัดการกลุ่มและสมาชิกกลุ่มเห็นชอบและนำระบบการรวบรวมข้อมูลและติดตามการดำเนินงานของสมาชิกตามวิธีปฏิบัติเพื่อป้องกันล่วงหน้า ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการติดตามภายในสำหรับกลุ่มที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน

1. การกำหนดขอบเขต (Scoping)

1.1 จำแนกขอบเขตสภาพภูมิประเทศของเกษตรกรรายย่อย

ขั้นตอนปฏิบัติพื้นฐานสำหรับการรับรองกลุ่มของ RSPO กำหนดให้ผู้จัดการกลุ่มต้องจำแนกขอบเขตทางกายภาพที่มีพื้นที่ของสมาชิกกลุ่มตั้งอยู่ รวมทั้งจัดทำรายชื่อ ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่ที่ถือครอง และแนวโน้มผลผลิตปาล์มสดของสมาชิกแต่ละราย ซึ่งข้อมูลเหล่านี้ก็มีความจำเป็นสำหรับการวางแผนจัดการประชุมกับสมาชิก และกิจกรรมอื่นๆ ที่จะช่วยสนับสนุนสมาชิกเกี่ยวกับ HCVs รวมทั้งเพื่อการติดตามที่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ผู้จัดการกลุ่มยังต้องบันทึกด้วยว่าสมาชิกทุกคนมีเอกสารสิทธิ์ของที่ดิน และ/หรือ มีสิทธิในการใช้ที่ดินนั้น

การกำหนดขอบเขต จะเป็นประโยชน์สำหรับการดำเนินการตามวิธีปฏิบัติเพื่อป้องกันล่วงหน้า ที่รวมถึงการจำแนกชุมชนที่อาจจะมีสิทธิในการใช้หรือสามารถอ้างสิทธิในพื้นที่ซึ่งซ้อนทับกับพื้นที่ของสมาชิกกลุ่ม และผู้จัดการกลุ่มยังควรต้องจำแนกโรงงานในพื้นที่ รวมทั้งกลุ่มคนและองค์กรที่มีบทบาทหน้าที่หลักในการจัดการ HCVs เช่น องค์กรปกครองท้องถิ่น, หน่วยงานป่าไม้, เจ้าหน้าที่อุทยานฯ/เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และองค์กรพัฒนาเอกชนหรือเอ็นจีโอ นอกจากนี้ผู้จัดการกลุ่มควรต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับองค์ประกอบและลักษณะเฉพาะของ สภาพภูมิประเทศที่ครอบคลุมพื้นที่กว้างขึ้น ซึ่งอาจจะมีผลต่อการคงอยู่ การจัดการ และการดูแลรักษา HCVs เช่น พื้นที่คุ้มครอง, ฝืนป่าที่เชื่อมต่อกัน และระบบนิเวศทางธรรมชาติอื่นๆ

1.2 การจำแนกบริการทางนิเวศและทรัพยากรพื้นฐาน

เตรียมข้อมูลพื้นฐานและเอกสาร เพื่อการพูดคุยกับสมาชิกกลุ่มเกี่ยวกับบริการทางนิเวศและทรัพยากรพื้นฐาน (HCV4-6) ที่มีแนวโน้มว่าจะได้รับผลกระทบจากกิจกรรมของเกษตรกร

ตัวชี้วัด	ไม่ใช่	ใช่
a) มีแม่น้ำหรือทะเลสาบที่สำคัญสำหรับการบริโภค / การอุปโภค / การทำประมง?		
b) มีพื้นที่ชุ่มน้ำ หรือ ป่าพรุ ที่ยังคงสภาพ ³ ?		

³ เน้นถึงความสำคัญของพื้นที่ชุ่มน้ำในการหมุนเวียนการไหลเวียนของน้ำ และการลดสภาวะ eutrophication และการตกตะกอน เป็นต้น

ตัวชี้วัด	ไม่ใช่	ใช่
c) มีบริเวณที่มีความลาดชันมาก ⁴ ?		
d) มีพื้นที่เกษตรที่ปลูกพืชระยะยาวหรือหมุนเวียน ที่มีความสำคัญต่อวิถีชีวิต?		
e) มีผลผลิต ⁵ จากป่า / ทุ่งหญ้า / พื้นที่ชุ่มน้ำ ที่มีความสำคัญต่อวิถีชีวิต?		
f) มีสถานที่หรือทรัพยากรที่มีความสำคัญทางวัฒนธรรมหรือจิตวิญญาณ?		

ใช้รายการด้านบนสำหรับการจำแนกบริการทางนิเวศและทรัพยากรที่มีคุณค่าสำหรับเกษตรกร (รวมทั้งต่อผู้คนที่อาศัยอยู่ในสภาพภูมิประเทศเดียวกันนี้) เตรียมประเด็นเพื่อพูดคุย:

- คุณค่าใดในรายการเหล่านี้ที่มีความสำคัญ,
- ทำไมจึงมีความสำคัญ,
- กิจกรรมอะไรบ้างที่เป็นภัยคุกคามต่อคุณค่าเหล่านี้, และ
- เกษตรกรจะทำอะไรได้บ้างเพื่อหลีกเลี่ยงหรือลดผลกระทบจากภัยคุกคามดังกล่าว

1.3 จำแนกชนิดพันธุ์ที่สำคัญ

จำแนกชนิดพันธุ์ที่เป็นสัตว์หรือพืชที่ควรสงวนไว้ตามกฎหมายระดับประเทศ และชนิดพันธุ์หายาก, ถูกคุกคาม หรือใกล้สูญพันธุ์ ตามที่ระบุใน IUCN Red-listed (มีแนวโน้มเป็น HCVs 1 และ 3) ซึ่งทราบข้อมูลว่ามีอยู่ในพื้นที่ จากนั้นเลือกชนิดพันธุ์ดังกล่าวมาประมาณ 10-15 ชนิด (หรือ กลุ่มของชนิดพันธุ์ที่ใกล้เคียงกัน) ซึ่ง:

- อาจพบในสวนปาล์มน้ำมันของเกษตรกร หรือ พบเจอในพื้นที่ซึ่งมีสวนปาล์มน้ำมันกระจายสลับกับพื้นที่ป่าธรรมชาติ,
- อาจจะได้รับผลกระทบจากกิจกรรมของเกษตรกร,
- ชนิดพันธุ์ที่เกษตรกรคุ้นเคยและจำแนกชนิดได้

ชนิดพันธุ์ที่สำคัญอาจจะหมายถึงชนิดที่เป็นสัญลักษณ์ของพื้นที่, สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมที่จำเป็นต้องมีถิ่นอาศัยกว้าง, นกและสัตว์เลื้อยคลานที่ต้องเคลื่อนที่ผ่านหรือใช้สวนปาล์มเพื่อเป็นถิ่นอาศัยด้วย ชนิดพันธุ์เหล่านี้ อาจจะหมายถึงรวมถึงปลาหรือสัตว์น้ำอื่นๆ ที่มีความอ่อนไหวต่อการตกตะกอนของลำน้ำหรือการปนเปื้อนของยาปราบศัตรูพืช

จากนั้นจำแนกภัยคุกคามต่อชนิดพันธุ์เหล่านี้, วิธีการที่จะหลีกเลี่ยงภัยคุกคาม, ลดหรือบรรเทาผลกระทบจากภัยคุกคามดังกล่าว เตรียมรูปภาพของชนิดพันธุ์สำคัญพร้อมชื่อสามัญในภาษาท้องถิ่นไว้ด้วย

ชนิดพันธุ์สำคัญ / กลุ่มชนิดพันธุ์	ภัยคุกคาม
a)	
b)	
c)	
d)	
e)	

⁴ กล่าวอีกนัยคือการเพิ่มความสูงทำให้เกิดการชะล้างหน้าดิน และ/หรือ การเกิดโคลนหรือแผ่นดินถล่ม หากพืชปกคลุมหายไป

⁵ สัตว์ป่า, ปลา, เมล็ดพืช, พืชสมุนไพร เป็นต้น

2. การสนทนาหรืออภิปราย (Dialogue)

2.1 เชิญสมาชิกกลุ่มเข้าร่วมประชุม

กำหนดวันและเชิญสมาชิกกลุ่มเข้าร่วมประชุม วัตถุประสงค์ของการประชุม คือ หลังการประชุมสมาชิกกลุ่มจะต้องเกิดความตระหนักเกี่ยวกับชนิดพันธุ์หายาก, ถูกคุกคาม และใกล้สูญพันธุ์ และพื้นที่ที่มีคุณค่าต่อการอนุรักษ์ หรือ HCVs ซึ่งพบในพื้นที่ รวมทั้งข้อตกลงร่วมเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติเพื่อป้องกันล่วงหน้า สำหรับการดูแลรักษาพื้นที่ HCVs ให้คงอยู่ จำนวนของผู้เข้าร่วมในการประชุมแต่ละครั้งไม่ควรเกิน 20-25 คน เพื่อกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมในการประชุม ทั้งนี้ผู้จัดการกลุ่มอาจจะต้องจัดการประชุมหรือการประชุมเชิงปฏิบัติการหลายครั้งกับเกษตรกรเป็นกลุ่มย่อยๆ เพื่อให้สมาชิกทุกคนได้เข้าร่วม ในสถานการณ์ที่มีสมาชิกมากเกินกว่าที่ผู้จัดการกลุ่มจะพบได้ด้วยตัวเอง ผู้จัดการกลุ่มอาจจะพิจารณาจัดการอบรมให้กับผู้นำเกษตรกร เช่น ตัวแทน 1-2 คนจากหนึ่งหมู่บ้าน เพื่อให้ผู้นำเหล่านี้ช่วยในการให้ข้อมูล

2.2 การสร้างความตระหนักเกี่ยวกับการรับรองมาตรฐานและพื้นที่ที่มีคุณค่าสูงต่อการอนุรักษ์⁶

ก่อนการพูดคุยแลกเปลี่ยนเกี่ยวกับ HCVs และวิธีการในการรักษาสีเหล่านี้ เกษตรกรจำเป็นต้องมีความเข้าใจเกี่ยวกับ RSPO และแนวคิดการรับรองมาตรฐาน หากยังไม่ได้มีการพูดคุยเรื่องนี้มาก่อน เช่น หากการดำเนินการตามเกณฑ์กำหนดที่ 5.2 เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการในการรวมกลุ่มเกษตรกรรายย่อย เพื่อขอการรับรองมาตรฐานกลุ่ม การชี้แจงเกี่ยวกับการรับรองมาตรฐานควรเป็นประเด็นแรกในกำหนดการประชุมกับเกษตรกร เนื่องจากการรับรองมาตรฐาน RSPO ยังไม่ค่อยเป็นที่รู้จักในหลายภูมิภาค โดยเฉพาะอย่างยิ่งภูมิภาคอื่นๆ นอกเหนือจากเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ดังนั้นผู้จัดการกลุ่มต้องให้ความสำคัญกับการหลีกเลี่ยงไม่ให้เกิดความคาดหวังที่ไม่เป็นจริงของการสร้างรายได้ทางการตลาด (เกษตรกรอาจจะไม่ได้รับราคาที่ดีกว่าราคาตลาด หรือราคา premium อย่างน้อยในระยะเวลาอันใกล้) แต่ควรเน้นที่ผลประโยชน์จากวิธีปฏิบัติที่ดีซึ่งเกษตรกรจะได้รับ รวมทั้งผลดีต่อสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นที่เกษตรกรต้องพึ่งพิง RSPO มีเอกสารและสื่อเพื่อนำเสนอซึ่งอาจจะช่วยในการอธิบายได้ อย่างไรก็ตามผู้จัดการกลุ่มจะต้องช่วยจัดทำข้อมูลให้เข้าใจง่ายขึ้น และนำไปใช้ให้เหมาะสมกับบริบทท้องถิ่น รวมทั้งแปลเป็นภาษาที่เกี่ยวข้อง

เกณฑ์กำหนดที่ 5.2 ของ RSPO ระบุว่าผู้ปลูกปาล์มน้ำมันจะต้องดูแลรักษา HCVs ที่พบในที่ดินของตน รวมทั้งช่วยปกป้องชนิดพันธุ์และพื้นที่ที่มีคุณค่าเหล่านี้ในสภาพภูมิประเทศโดยรอบ การดำเนินการเช่นนี้จะเกิดขึ้นได้เกษตรกรต้องมีความเข้าใจผลประโยชน์ที่จะได้รับจากประเด็นเหล่านี้ ดังคำกล่าวที่ว่าสิ่งที่อยู่ข้างในสำคัญกว่าบรรจุภัณฑ์ และสิ่งเหล่านี้ไม่จำเป็นต้องทำให้เป็นทางการหรือพยายามค้นหาคำจำกัดความที่เหมาะสมมากเกินไป เพราะในทางปฏิบัติ HCVs สำหรับเกษตรกรรายย่อยอาจจะหมายถึง:

- สัตว์และพืชที่หายากและมีความเสี่ยงสูญพันธุ์ และแหล่งที่อยู่อาศัยของชนิดพันธุ์เหล่านี้ (HCV1,3);
- น้ำสะอาด, การรักษาหน้าดิน และป้องกันแผ่นดินถล่ม (HCV4);
- อาหารและทรัพยากรพื้นฐานที่ได้จากป่า และระบบนิเวศทางธรรมชาติ (HCV5); และ
- สถานที่และทรัพยากรที่มีความสำคัญทางวัฒนธรรมและศาสนา (HCV6).

⁶ ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวคิด HCV ดูรายละเอียดได้ในเว็บไซต์ของ HCVRN <https://www.hcvnetwork.org/>

2.3 การพูดคุยเกี่ยวกับบริการและทรัพยากรขั้นพื้นฐานจากระบบนิเวศ และวิธีการป้องกันและรักษา

การพูดคุยและยืนยันข้อมูลเกี่ยวกับบริการและทรัพยากรขั้นพื้นฐานจากระบบนิเวศ ซึ่งได้มีการจำแนกเบื้องต้นจากผู้จัดการกลุ่มแล้ว (ในหัวข้อ 1.2) รวมทั้งร่วมกันเสนอแนะแนวทางหรือวิธีการป้องกันและรักษา ความสำคัญของ HCVs 5 และ 6 นั้นมีความหลากหลายตามบริบทและระบบของสิทธิและการถือครอง โดยหลักการนั้นเกษตรกรอาจจะถูกคาดหวังให้ต้องป้องกันและรักษา HCVs 5 และ 6 เอาไว้ทั้งคุณค่าและประโยชน์ไม่ให้เกิดการทำลายเพื่อประโยชน์ส่วนตัว หากทำเช่นนั้นได้ในกรณีใดก็ไม่จำเป็นต้องมีการกำหนดกฎระเบียบใดเพิ่มเติม

วิธีปฏิบัติเพื่อป้องกันล่วงหน้า หรือ Precautionary Practices (PPs) ถูกพัฒนาขึ้นมาเพื่อป้องกันรักษา HCVs 4 เมื่อพบในพื้นที่ โดยมีความคล้ายคลึงกับข้อกำหนดด้านอื่นๆ ของมาตรฐาน RSPO ค่อนข้างมาก รวมทั้งคล้ายกับวิธีปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี สิ่งที่กำหนดขึ้นอาจไม่ลงรายละเอียดมากนัก และผู้เข้าร่วมการประชุมควรมีส่วนช่วยในการแก้ไขร่วมกัน หรือเพิ่มเติมหากมีความจำเป็น เพื่อให้ PPs นี้เหมาะสมกับสถานการณ์เฉพาะของท้องถิ่นมากที่สุด

PP.1 ห้ามใช้ยาปราบศัตรูพืชหรือปุ๋ยเคมี ⁷ ใกล้กับ (ในระยะน้อยกว่า 20 เมตร จาก) แม่น้ำ, บ่อน้ำ และทะเลสาบ
PP.2 ห้ามทิ้งของเสียหรือน้ำเน่าเสียลงในแม่น้ำ, บ่อน้ำ, หรือทะเลสาบ
PP.3 รักษาสภาพป่าหรือพืชปกคลุมบริเวณริมแม่น้ำ, บ่อน้ำ, และทะเลสาบตลอดเวลา (ไม่เปิดให้เห็นหน้าดิน)
PP.4 ห้ามทำการระบายน้ำออกจากพื้นที่ชุ่มน้ำหรือป่าพรุตามธรรมชาติ
PP.5 รักษาสภาพป่าหรือพืชปกคลุมบริเวณพื้นที่ลาดชัน
PP.6 เคารพการใช้ตามจารีตประเพณี/สิทธิในการเข้าถึงพื้นที่ของผู้คน

ตารางแสดงให้เห็นตัวอย่าง PPs ที่พบทั่วไป ในรูปแบบที่สั้นและกระชับ ตัวอย่างข้อห้ามเหล่านี้คือสิ่งที่คาดหวังว่าจะเป็นผลลัพธ์จากการประชุมกับเกษตรกรมากกว่าข้อเสนอนะๆไป เป้าประสงค์เบื้องหลัง PPs คือการสร้างผลกระทบทางบวกสำหรับผู้คนและธรรมชาติ

2.4 พูดคุยถึงชนิดพันธุ์สำคัญที่มีอยู่ในพื้นที่ และหาวิธีการในการป้องกันรักษาชนิดพันธุ์เหล่านี้

พูดคุยเกี่ยวกับชนิดพันธุ์สำคัญที่พบในพื้นที่ ซึ่งได้มีการจำแนกไว้แล้วในหัวข้อ 1.3 และช่วยกันยืนยันว่ายังมี การพบแต่ละชนิดอยู่ในพื้นที่จริงหรือไม่ โดยตั้งคำถามว่าเกษตรกรเคยพบชนิดพันธุ์เหล่านี้หรือมีหลักฐานการพบชนิดพันธุ์เหล่านี้ทางใดทางหนึ่งหรือไม่? ชนิดพันธุ์มีสถานะที่หายากหรือพบทั่วไป? พบครั้งสุดท้ายเมื่อไหร่และที่ไหน? หรือมีชนิดพันธุ์อื่นๆ อีกหรือไม่ที่ควรเพิ่มเข้ามาในรายชื่อ? ทำไมต้องอนุรักษ์ชนิดพันธุ์เหล่านี้? ภัยคุกคามหลักของชนิดพันธุ์เหล่านี้คืออะไร? และเกษตรกรจะทำอะไรได้บ้างเพื่อลดภัยคุกคามเหล่านั้น?

⁷ นอกจากหญ้า / สิ่งที่เหลือจากการเก็บเกี่ยว

⁸ ขณะที่ RSPO อนุญาตให้มีการถ่ายเทน้ำในพื้นที่ป่าพรุได้บางส่วน แต่เพื่อป้องกันล่วงหน้าจึงไม่ควรให้ดำเนินการโดยเกษตรกร เพราะมักจะไม่มีความปลอดภัยที่เหมาะสมและอำนาจในการติดตามและรักษาระดับน้ำในระยะยาว

ผู้จัดการกลุ่มจะต้องเตรียมตัวสำหรับการพูดคุยเรื่องนี้ รวมทั้งเตรียมตัวสำหรับการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่จะเกิดขึ้นเกี่ยวกับการป้องกันและอนุรักษ์ชนิดพันธุ์เหล่านี้ด้วย เนื่องจากชนิดพันธุ์บางชนิดนั้นไม่มีประโยชน์ (ทางตรงหรือทางอ้อม) สำหรับมนุษย์ เช่นการช่วยผสมเกสรพืชไร่ หรือ ช่วยกำจัดหนูและศัตรูพืชอื่นๆ ทำให้คนอาจจะต้องการอนุรักษ์ไว้ ส่วนชนิดพันธุ์อื่นๆ ที่อาจจะไม่ค่อยอยากเลือก แต่จริงๆ แล้วอาจจะมีหน้าที่สำคัญในระบบนิเวศ ทั้งนี้การถกเถียงนี้อาจจะเกิดขึ้นหากมีกรณีที่เด่นชัดจริงๆ การใช้เหตุผลกว้างๆ ว่า “ระบบนิเวศจะเสื่อมสลายคล้ายกับบ้านกระดาษที่พังลงหากมีชนิดพันธุ์บางชนิดหายไป” นั้นไม่เป็นจริงนัก (จากข้อเท็จจริงที่ว่า ชนิดพันธุ์ที่หายากมักจะเป็นชนิดที่มีบทบาทสำคัญในระบบนิเวศ) แต่อาจช่วยได้มากกว่าหากใช้เหตุผลเฉพาะกรณีไปเช่น ชี้ให้เห็นถึงหน้าที่ตามกฎหมาย, ความสำคัญต่อเศรษฐกิจการท่องเที่ยว, หรือหากไม่มีเหตุผลเฉพาะอาจจะกล่าวถึงเป้าหมายร่วมกันในการคงรักษาไว้ซึ่งความหลากหลายทางชีวภาพของชาติ กรณีที่ยากที่สุดอาจจะเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับชนิดพันธุ์ที่เกี่ยวข้องกับการลดลงของสัตว์เลี้ยง หรือแม้แต่เป็นอันตรายต่อคน แต่ชนิดพันธุ์เหล่านี้ก็มีสิทธิ์ที่จะคงอยู่ การถกเถียงในกรณีนี้อาจไม่ได้ข้อสรุปนอกจากจะเกิดแนวทางที่จะช่วยลดหรือบรรเทาความขัดแย้งระหว่างมนุษย์และสัตว์ป่าขึ้นมาก่อน

ความคาดหวังจากการประชุมเพื่อพูดคุยในประเด็นนี้คือ การช่วยกันเสนอแนะสิ่งที่เป็นภัยคุกคามต่อการคงอยู่ของชนิดพันธุ์และช่วยกันเสนอแนะและเห็นชอบแนวทางหรือวิธีการที่สามารถทำได้เพื่อลดหรือบรรเทาผลกระทบจากภัยคุกคามดังกล่าว โดยอาจจะใช้การเปรียบเทียบข้อเสนอนั้นที่เกิดขึ้นกับตัวอย่าง PPs ด้านล่าง จากนั้นก็แก้ไขหรือเพิ่มเติมตามที่จำเป็น

PP.7 ห้ามการล่าหรือฆ่าชนิดพันธุ์สัตว์ที่สำคัญ
PP.8 ห้ามซื้อ, มีไว้ครอบครอง หรือ บริโภคชนิดพันธุ์สัตว์ที่สำคัญ
PP.9 ห้ามหาหรือวางกับดักชนิดพันธุ์สัตว์ที่สำคัญหรือใช้สารพิษที่อาจส่งผลกระทบต่อชนิดพันธุ์เหล่านี้
PP.10 ใช้แนวทางการแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างมนุษย์และสัตว์ป่า ตามที่เห็นชอบร่วมกับผู้จัดการกลุ่ม
PP.11 ห้ามสกัดกั้นการเข้าถึงหรือการเคลื่อนย้ายของสัตว์ป่า (นอกพื้นที่จำเป็นหรือคอกที่ทำไว้สำหรับสัตว์เลี้ยง)
PP.12 ห้ามการถางพื้นที่สำหรับปลูกใหม่ ก่อนได้รับความเห็นชอบจากผู้จัดการกลุ่ม ¹⁰

2.5 ให้ความเห็นชอบในรายการวิธีปฏิบัติเพื่อป้องกันล่วงหน้าที่เหมาะสมแล้ว

ทบทวน, ปรับปรุงแก้ไข และเห็นชอบในผลลัพธ์ของการประชุม, ซึ่งรวมถึงรายการสุดท้ายของชนิดพันธุ์ที่สำคัญ บริการทางนิเวศ และวิธีปฏิบัติเพื่อป้องกันล่วงหน้า ที่ช่วยกันกำหนดขึ้น และเพื่อให้สิ่งที่กำหนดนำไปสู่การปฏิบัติอย่างแท้จริง (เช่นเดียวกับวิธีปฏิบัติที่ดีอื่นๆ ที่จำเป็นสำหรับการรับรองมาตรฐาน) เกษตรกรรายย่อยทุกคน

⁹ นอกเหนือจากข้อตกลงเพื่อลดความขัดแย้งระหว่างมนุษย์และสัตว์ป่า

¹⁰ การถางพื้นที่ดังกล่าวมีกำหนดแนวทางในเกณฑ์กำหนดที่ 7.3 ของ RSPO และอยู่นอกเหนือขอบเขตของเอกสารนี้ แม้โดยหลักการจะดูซ้ำซ้อนก็ตาม แต่ PP.12 ที่บรรจุไว้ก็เพื่อให้แน่ใจว่าเกษตรกรจะยังคงตระหนักถึงข้อห้ามนี้

จะต้องรู้ว่าตนต้องทำอะไร เมื่อไหร่ และทำไม ดังนั้นต้องมีการพูดคุยและเห็นร่วมในระบบการตรวจสอบและติดตามด้วยตนเอง เพื่อให้สมาชิกกลุ่มทุกคนดำเนินการตามกฎหมายข้อตกลงที่กำหนดขึ้น (ดูรายละเอียดด้านล่าง)

ขณะที่บทบาทของผู้จัดการกลุ่มจำกัดอยู่ที่การไปพบและสนับสนุนผู้ได้รับการรับรองมาตรฐานกลุ่ม แต่การรับรองกลุ่มและการเห็นชอบกับวิธีปฏิบัติเพื่อป้องกันล่วงหน้าควรต้องสื่อสารถึงบุคคลอื่นหรือเกษตรกรอื่นๆ ที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มด้วยหากเป็นไปได้ เพื่อสร้างความตระหนักร่วมกันและส่งเสริมแนวทางปฏิบัติที่ดีขึ้นในระดับสภาพภูมิประเทศ รวมทั้งช่วยลดแรงเสียดทานระหว่างเกษตรกรที่เป็นสมาชิกกลุ่มและเกษตรกรที่ไม่ได้เป็น ซึ่งการส่งเสริมในระดับที่กว้างขึ้นนี้อาจช่วยกระตุ้นให้มีเกษตรกรเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มมากขึ้น

3. การตรวจสอบและติดตาม (Verification and Monitoring)

ในการดำเนินการตามวิธีปฏิบัติเพื่อป้องกันล่วงหน้า จะต้องทำการประเมินโดยผสมผสานระหว่างการตรวจสอบอย่างง่ายๆ ด้วยตัวเกษตรกรเอง, การตรวจประเมินเกี่ยวกับการดำเนินการตามข้อตกลงโดยผู้จัดการกลุ่ม และการตรวจประเมินโดยผู้ตรวจสอบเพื่อการรับรองมาตรฐาน

3.1 การประเมินตนเองของเกษตรกรรายย่อย

องค์ประกอบพื้นฐานในการประเมินตนเองคือเกษตรกรทำเครื่องหมายเพื่อเช็คว่าได้ดำเนินการตาม PP แต่ละข้อที่เห็นชอบร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ (เช่น ทุกเดือน หรือ ทุกไตรมาส) ในรายการที่ผู้จัดการกลุ่มจัดเตรียมให้ (รายการอาจเป็นรูปภาพหรือสัญลักษณ์ในกรณีที่มีระดับการศึกษาต่ำ) รายการยังควรประกอบด้วยรูปแบบหรือแบบฟอร์มอย่างง่ายสำหรับรายงานการสังเกตพบชนิดพันธุ์สำคัญ และสำหรับบันทึกภัยคุกคามที่เกิดขึ้นกับชนิดพันธุ์สำคัญและบริการทางนิเวศ

3.2 การตรวจสอบโดยผู้จัดการกลุ่ม

ผู้จัดการกลุ่มมีความรับผิดชอบในการตรวจสอบความถูกต้องของเอกสารการประเมินตนเองที่เกษตรกรจัดทำขึ้น โดยการติดตามสวน การตรวจสอบนี้ควรเป็นส่วนหนึ่งของระบบการติดตามภายในซึ่งจำเป็นต้องการรับรองมาตรฐานของ RSPO และเป็นบันทึกที่เป็นทางการในการตรวจประเมินการดำเนินการตามวิธีปฏิบัติเพื่อป้องกันล่วงหน้าของเกษตรกร

ผู้จัดการกลุ่มจะต้องประเมินเบื้องต้นว่าการตรวจประเมินจะมีความเข้มข้นขนาดไหน ตามเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงที่อยู่ในขั้นตอนปฏิบัติการรับรองกลุ่มของ RSPO ตัวชี้วัดว่ามีความเสี่ยงสูงซึ่งนำไปสู่การตรวจสอบอย่างเข้มข้นประกอบด้วยการมีสัดส่วนของสมาชิกใหม่ๆ มาก, สมาชิกกลุ่มมีความหลากหลายสูง, การมีสัดส่วนของคนที่ไม่ได้เป็นสมาชิกอยู่จำนวนมากในสภาพภูมิประเทศเดียวกัน, การแข่งขันเกี่ยวกับการขายผลผลิตให้กับโรงงานที่ไม่ผ่านการรับรอง, และการมีพื้นที่ป่าธรรมชาติเหลืออยู่ในสภาพภูมิประเทศค่อนข้างมาก หากพบตัวชี้วัดความเสี่ยงเหล่านี้ทำให้ต้องเข้มงวดสำหรับการบันทึกและการติดตามด้วยว่าเกษตรกรจะไม่สามารถส่งผลผลิตปาล์มสดมากกว่าศักยภาพของพื้นที่และกำลังผลิตของสวน (เพื่อหลีกเลี่ยงไม่ให้มีผลผลิตมาจากการขยายพื้นที่โดยไม่ได้รับอนุญาตหรือจากเกษตรกรที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่ม)

ผู้จัดการกลุ่มควรเริ่มการตรวจประเมินทันทีที่เกษตรกรเริ่มบันทึกในแบบประเมินตนเอง เพื่อจะได้ทราบกรณีเกิดการไม่เป็นไปตามข้อตกลงและเพื่อสามารถแก้ไขได้ตั้งแต่ช่วงเริ่มต้น อย่างไรก็ตามการเปลี่ยนแปลงนั้นเป็นกระบวนการ และพฤติกรรมใหม่ๆ ไม่สามารถเกิดขึ้นได้ชั่วข้ามคืน ดังนั้นการตรวจประเมินในช่วงแรกอาจจะเป็นโอกาสในการรณรงค์และให้การอบรมเกษตรกรที่ไม่ดำเนินการตามข้อตกลงไปพร้อมๆ กับการควบคุมความเข้มข้นในการตรวจประเมิน (ความถี่ในการสุ่มตัวอย่าง) และจุดเน้นในการตรวจติดตามนั้นควรต้องปรับเป็นระยะ เพื่อให้สอดคล้องกับระดับของการดำเนินการตามข้อตกลงตามที่พบ หากมีการฝ่าฝืนข้อตกลงในจำนวนที่เด่นชัด ควรจัดการประชุมหลังจากนั้นเพื่ออธิบายและทบทวนกับสมาชิกถึงสิ่งที่ได้ตกลงร่วมกันและผลที่จะตามมาหากยังมีการฝ่าฝืนข้อตกลงนี้ต่อไป นอกจากนี้หากการตรวจประเมินโดยผู้จัดการกลุ่มก่อให้เกิดความขัดแย้งที่ส่งผลต่อความสัมพันธ์หรือการประสานงานด้านอื่นๆ กับสมาชิกกลุ่ม อาจจะมอบหมายให้บุคคลอื่นที่มีความชำนาญทำการตรวจประเมินแทน โดยที่ความรับผิดชอบทั้งหมดก็ยังเป็นของผู้จัดการกลุ่ม

3.3 ประเมินผลของการติดตามและการดำเนินการ ตามที่จำเป็น

ผลลัพธ์ที่จำเป็นจากการตรวจติดตามคือ บันทึกผลการตรวจประเมินที่มีคุณภาพ ซึ่งจะช่วยให้แสดงถึงความมีประสิทธิภาพของการดำเนินงานต่อผู้ตรวจรับรองมาตรฐานด้วยเช่นกัน อย่างไรก็ตามการตรวจสอบและติดตามจะมีประโยชน์ก็ต่อเมื่อมีการนำผลมาประเมินการดำเนินงานอยู่เสมอและมีการตัดสินใจดำเนินการบางอย่างเพื่อแก้ไขปัญหาที่พบ และสัญญาณของความสำเร็จในการแก้ไขปัญหาคือการตรวจสอบและติดตามครั้งต่อไป พบผลที่ดีขึ้น